

SKOPJE - HOMELAND PAIN IN ABDÜLFETTAH RAUF'S POEMS

Seyhan Murtezan İbrahimi

International Balkan University, Skopje, North Macedonia, smibrahimi@ibu.edu.mk

Abstract: Along with the literature that developed in the Balkans in every different period of history, poetry has dealt with and revealed the lives of nations stuck in limbo with all its vivid examples. Although poetry, as a literary genre, is written for aesthetic purposes, one of its main purposes is to describe the period of which it is a product and to make the poets' cries felt. With the withdrawal of the Ottoman Empire from the Balkans, poetry left a great impact on the thought world of Turkish poets who remained beyond the Ottoman-Turkish border, and became the interpreter of their feelings, on issues such as lost land, religion, homeland, identity, existence. In our study, we will discuss the reflection of the concerns of the poet Abdülfettah Rauf, who was born in Skopje in 1910, in his poems, in which he treats revenge as a grieving conscience. The poet witnessed the periods when the most important political balances changed on the world history stage. Born in the last days of the Ottoman Empire in the Balkans, it was born during the First Balkan War and the Second World War. He was a child in the period when the magnificent civilization retreated after the Balkan War, and he fought in World War I and World War II until his death (1967). He lived and suffered deeply during the World War and Yugoslavia periods. Abdülfettah Rauf wrote his poems during the years that we can consider as a dark period in the historical development of Macedonian Turkish literature. When we look at his poems that have come to light in recent years, the subjects he is most concerned about are 'homeland'. In our analysis, we will discuss the problem of homeland that he puts on Skopje in his poems *Yurdumda Ben ve Bende Yurdum*, *Şehîde-i Şedâ'id-i Üskübüm İçin*, *Vefâsız Yurda İlânı Nefret* through the cities. With a comparative method, the influence of Yahya Kemal Beyatlı on these poems of Abdülfettah Rauf will be emphasized.

Keywords: poetry, city, homeland, Skopje, Istanbul

ABDÜLFETTAH RAUF'UN ŞİİRLERİNDE VATAN SANCISI - ÜSKÜP

Seyhan Murtezan İbrahimi

Uluslararası Balkan Üniversitesi, Kuzey Makedonya, smibrahimi@ibu.edu.mk

Öz: Tarihin her farklı döneminde Balkanlarda gelişen edebiyatla birlikte şiir, arafta kalmış milletlerin yaşamını bütün canlı örnekleriyle ele almış, ortaya koymuştur. Edebi tür olarak şiir her nekadar estetik amaçla kaleme alınıyor olsa da asıl amaçlarından biri, ürünü olduğu dönemi anlatmak, şairlerin haykırıslarını hissettirmektir. Şiir, Osmanlı'nın Balkanlardan çekilmesiyle birlikte, kaybedilen toprak, din, vatan, kimlik, var olma gibi konularla, Osmanlı – Türk sınırının ötesinde kalan Türk şairlerin düşünce dünyasında büyük etkiler bırakmış, duygularının tercümanı olmuştur. Çalışmamızda, 1910 Üsküp doğumlu şair Abdülfettah Rauf'un *intikamı yerde kalmış yaşlı bir vidadan gibi* ele aldığı kaygılarının şiirlerine yansımaları ele alacağız. Şair, dünya tarihi sahnesinde en önemli siyasi dengelerin değiştiği dönemlere şahitlik etmiştir. Osmanlı'nın Balkanlardaki son demlerinde doğmuş, I. Balkan savaşı ve II. Balkan savaşı sonrası ihtişamlı medeniyetin çekildiği dönemde çocukmuş, (1967) vefatına kadar I. Dünya savaşı, II. Dünya savaşı ve Yugoslavya dönemlerini derinden yaşamış, acılarını çekmiştir. Abdülfettah Rauf Makedonya Türk edebiyatı tarihi gelişiminde karanlık dönem olarak ele alabileceğimiz yıllarda şiirlerini kaleme almıştır. Son yıllarda gün yüzüne çıkan şiirlerine baktığımızda yoğun olarak dertlendiği konu 'vatan' dır. İncelememizde, *Yurdumda Ben ve Bende Yurdum*, *Şehîde-i Şedâ'id-i Üskübüm İçin*, *Vefâsız Yurda İlânı Nefret* şiirlerinde, Üsküp'e yüklediği vatan derdine değinirken, karşılaştırmalı yöntemle de şairin bu şiirlerinde Yahya Kemal Beyatlı'nın tesiri üzerine durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: şiir, şehir, vatan, Üsküp, İstanbul

1. GİRİŞ

Bir toplumun serencamı o topluma air ürünlerden kolaylıkla izlenebilmektedir. Sanat, siyaset, ekonomi, spor gibi alanlar toplumların ortaya koyduğu ürünlerin yansıtıcı araçlarıdır. Edebiyat ise bu araçların içinde en etkili olanıdır. (Işık, 2019: 15) Edebiyat, lisanla birlikte sözün de sanatıdır. Söz, varlıkları ve kavramları karşıladığımız ortak bir dilin parçaları olan kelimelerdir. Her kavram bir varlığın, bir düşüncenin zihnen yeniden yaratılması gibidir. (Okay, 2021, s. 14) Yahya Kemal Beyatlı edebiyat ve şiir tasvirini yaparken, edebiyatın yüzde doksan beşi mâzî zemîni üzerinde kurulmuştur. Zemînin mazi olması (ile) eserlerin mutlaka mâzîyi dirilttiğini fazrzetmek kadar safvet olamaz. Şiir ise kalbden geçen bir hâdisenin lisan hâlinde tecelli edişidir; hissin hissin birden bire lisan oluşu ve

lisan hâlinde kalışıdır. Derûni ahenk ile ifade edilmişse şiiirdir, der. (Beyatlı, 2017, s. 311,48) Edebi sanat vasıtasıyla kurulan bu kelimeler, köken ve şekli yapıları sayesinde bizi bazen kelimenin ifade ettiği anlamlara götürürken, kimi zaman da belleğimizde, hayallerimizde sessiz kalmaya mahkûm farklı mânâları yansıtır.

Balkanların sistematik tarihsel devirlerine bakıldığında, bu Yarımada çatışmaların şiddetli bir şekilde sahnelendiği tarihi bir gerçektir. Konumu itibarıyla eskide olduğu kadar günümüzde de birçok kültür ve medeniyeti bağlayan köprü işlevini görmektedir. İnsanlık tarihi boyunca, dünyanın her bölgesinde olduğu gibi Balkanlı yazar ve şairler de hayallerindeki yanısmaları, bulundukları dönemdeki hakim siyasi yönetimin baskı ve gözetimi altında kaleme almıştır. Balkanlar yaklaşık 500 yıl boyunca Osmanlı İmparatorluğu himayesi altında nefes almıştır. Balkan savaşlarıyla birlikte kaybedilen topraklar sonucu dil ve düşünce mahkum, sürgün ve idam edilmiştir. Tarihin farklı dönemlerinde Balkanlarda gelişen edebî türlerde olduğu gibi şiir de, arafta kalmış milletlerin yaşamını bütün canlı örnekleriyle ele almış, ortaya koymuştur. Bir tür olarak şiir her ne kadar estetik amaçla kaleme alınıyor olsa da asıl amaçlarından biri, ürünü olduğu dönemi anlatmak, şairlerin haykırıışlarını hissettirmektir. Şiir, Osmanlı'nın Balkanlardan çekilmesiyle birlikte, kaybedilen toprak, din, vatan, kimlik, var olma gibi konularla, Osmanlı – Türk sınırının ötesinde kalan Türk şairlerin düşünce dünyasında büyük etkiler bırakmış, duygularının tercümanı olmuştur. Balkanlarda Türk Edebiyatının muammasından bahsedilirken, sıkça duyduğumuz veya soruglanan sorulardan biri, genelde Balkanlarda, özelde de Makedonyada 'Türk edebiyatı / şiiri var mı?'

Balkanlardaki Türk Edebiyatı, Osmanlı Balkanlardan çekildiği dönemden sonra, Cumhuriyetin kurulduğu ilk yılları 1945 li yıllara kadar, nağmelenmeye çalıştığı zaman, idam edildiği için susmuş/susturulmuş, ötekileşmeye mahkum edilmiştir. Balkan savaşlarından sonra azınlık durumuna düşen Yugoslavya, daha doğrusu Makedonya Türkleri, ata yadigarı olan o topraklarda, Türk varlığını yaşatabilmek için, 1920'li yıllardan itibaren defalarca örgütlenme girişimlerinde bulunmuştur. Engüllü'ye (2006) göre bu örgütlenme girişimleri ister siyasal parti şeklinde, ister o dönemin sivil toplum kuruluşları şeklinde yapılmıştır ve ne yazık ki Yücel Teşkilatı, kanlı biten bu girişimler zincirinin şanlı bir halkasıdır. Bu yıllar Yugoslavya için çalkantılı olmasıyla birlikte, yeni bir toplumsal düzenin kurulma çabaları, devletin insanları sindirip kimliklerine müdahale ettiği yıllara denk gelmektedir. Yücel olayı ise, Kaya'ya (2013) göre Yugoslavya'nın bir parçası olan, tarih boyunca çetecilerin, komitacıların, kaçakların ve hırsızların mekik dokuduğu ve insan değerinin hiçe sayıldığı Makedonya denen ve barut fiçisi olarak adlandırılan bir ülkede olagelmıştır. (İbrahimi, 2023, s. 25)

Makedonya Türk edebiyatı tarihi dönemlerini kapsamlı bir şekilde ele alan bir çalışma yoktur, ancak genel yapılan tasniflerde 1945 yılından bu yana birinciler, ikinciler ve üçüncüler olarak ele alınmıştır. Mümin Alinin yayınlandığı aynı zamanda yüksek lisans tezi olan "Köprü Dergisi Ekseninde Teşekkül eden Makedonya Türk Edebiyatı – şiir" kitabında tamamen farklı bir tasnifle karşılaşırız: ilk dönem, Tanzımatan sonraki dönem, Osmanlı sonrası, Yugoslavya dönemi, Çağdaş Makedonya TE olarak tasnif edilmiştir.

Abdulfettah Raufu da Osmanlı dönemi sonrası bölümünde ele almıştır.

Abdulfettah Rauf

Balkan bölgesinin en velud şairlerinden olsa da şiirlerini kitaplaştırma imkânı bulamayan şairlerden birisi de Abdulfettah Rauf'tur. Şair, yüzlerce yıldır Türk-İslam kültürüyle yoğrulmuş, kadim bir şehir olan Üsküp'te 1910'da dünyaya gelmiştir. (Aruçi, 2002) Balkan bölgesindeki medreselerin son örneklerinden birisi olan Meddah Medresesinde eğitim görmüştür. Sosyalist Yugoslavya döneminde yedi yıl ağır hapis cezası almış bir yıl da taş kırmaya gönderilmiştir. Yaşadığı birçok badirenin ve ürettiği birçok şiirin ardından 1963 yılında vefat etmiştir (Baki 2006: 102, Engüllü 1997,139' den Karakuş, 2023, s. 39).

Abdulfettah Rauf kendi deyimiyle, kaygılarını *intikamı yerde kalmış yaşlı bir vicdan gibi* şiirlerine yansıtmış bir şairdir. Şair, dünya tarihi sahnesinde en önemli siyasi dengelerin, sınırların değiştiği dönemlere şahitlik etmiştir. Osmanlı'nın Balkanlardaki son demlerinde doğmuş, I. Balkan savaşı ve II. Balkan savaşı sonrası ihtişamlı medeniyetin bu topraklardan çekildiği dönemde çocukmuş, (1967) vefatına kadar I. Dünya savaşı, II. Dünya savaşı ve Yugoslavya dönemlerini derinden yaşamış, acılarını çekmiş, nasibini almıştır.

Abdulfettah Rauf ilköğrenimine doğup büyüdüğü şehirde başlamış olsa da hangi okulda ve hangi dil ile eğitim gördüğünü tespit etmek zordur. Ancak, 1929-1930 eğitim öğretim yılında Üsküp'teki Meddah Medresesine yazıldığı bilinmektedir. Dört yıl sonra, 15 Nisan 1934 tarihinde buradan mezun olur ve Hafız Şaban Efendi, Hafız Necati Efendi, Hafız Sadullah Efendi, Mehmed Efendi ve Selim Efendi ile birlikte bu yüksek İslam medresesini bütünleyen ilk kuşaktan biridir. (Kaya, 2008, s. 126)

İkinci Dünya savaşının sonlarına doğru 1944 yılında kapanan Meddah Medresesi, Abdulfettah Raufu korkutmamış bilakis daha aktif çalışmaya başlamıştır. Düzenlediği ve katıldığı birçok toplantı ve eylemlerden dolayı 1947 yılında tutuklanır, 7 yıl hapse mahkum edilir. Aynı yıl, milli duyguları ağır basan Atatürkçü aydınlar olan Yücel teşkilatı üyeleri yargılanmış idam edilmiştir. Hapsihane yıllarında zor günler yaşayan şair, Makedonya Türk edebiyatı tarihi gelişiminde karanlık dönem olarak ele alabileceğimiz yıllarda şiirlerini kaleme almıştır. Şairin şiirlerini ait olduğu

dönemi Milli edebiyattan etkilenen, Cumhuriyet döneminde yaşayan bir memleket edebiyatı olarak da adlandırabiliriz.

2. YÖNTEM: Karşılaştırmalı Edebiyat Bilimi

Karşılaştırmalı edebiyatın birçok tanımı olmasına rağmen hala farklı soruların odak noktasıdır. Henry H. H. Remak'ın önerdiği tanım hâlâ geçerliliğini korumaktadır:

Karşılaştırmalı edebiyat, edebiyatın belirli bir ülkenin sınırlarının ötesine geçerek incelenmesi ve edebiyat ile (güzel) sanatlar, felsefe, tarih, sosyal bilimler, doğa bilimleri, din gibi diğer bilgi ve inanç alanları arasındaki ilişkilerin araştırılmasıdır. Kısacası, bir ülke edebiyatının bir diğeriyle karşılaştırılması ve edebiyatın, diğer insani ifade alanlarıyla karşılaştırılmasıdır. (Domingue, Saussy, Villanueva, 2022, s. 39)

İnci Enginün, karşılaştırmalı edebiyatın 1827 yılında Villemain tarafından Fransa'da kullanılan bir terim olduğunu, yaygınlaşmasıyla birlikte Tieghem ve Rene Wellek tarafından da kullanıldığını söyler. Enginün'e (2011) göre, mukayeseli edebiyat edebî türler, üslup, tem, tip, efsane, fikir, duyguların incelendiği farklı ülkeler edebiyatlarıyla karşılaştığında genişler, ortak ve etkileşen kültürlerdeki farklılık ve benzerlikler üzerine düşünmeyi sevk etmektedir. Gürsel Aytaç (2003) ise karşılaştırmalı edebiyatın görevi veya işlevi farklı dillerde, kültürlerde yazılmış iki eseri konu, düşünce ya da şekil bakımından incelemek, ortak, benzer veya farklı yönlerini tespit edip, üzerine yorum yapmak olarak tanımlamıştır. Bir diğer çalışmada ise, karşılaştırmalı edebiyatın sadece farklı dil ve kültürlerde yazılmış eserlerin değil, aynı veya farklı dönemlerde, farklı topraklarda gelişen Türk edebiyatına ait eserleri de ortak, benzer veya farklı yönleriyle karşılaştırabileceğimiz üzerine durmuştur. İncelememizde, *Yurdumda Ben ve Bende Yurdum*, *Şehîde-i Şedâ'id-i Üskübüm İçin*, *Vefâsız Yurda İlânı Nefret* şiirlerinde, Üsküb'e yüklediği vatan derdini şehir üzerinden ele alırken, karşılaştırmalı yöntemle de Abdulfettah Rauf'un şiirlerinde Yahya Kemal Beyatlı'nın tesiri üzerine durulacaktır.

3. BULGULAR: YURDUMDA BEN VE BENDE YURDUM, ŞEHÎDE-İ ŞEDÂ'ID-İ ÜSKÜBÜM İÇİN VE VEFÂSIZ YURDA İLÂNI NEFRET ŞİİRLERİN KISA TAHLİLİ

Yurdumda Ben ve Bende Yurdum

*Vâdilere sığmaz deli bir sel gibi coştum
Bir nûra kavuşsam diye gündüz gece coştum*

*Aczimle beraber vatana dâd idi maksad
Yurttaşlara dindaşlara imdâd idi maksad*

*Her â'ilenin mâtemini dinledi gönlüm
Bî-çârelerin derdi ile inledi gönlüm*

*Yurdun diledim derdlerini haykırayım ben
Kollardaki zincirleri yırtıp kırayım ben
Dağlarda ü taşlarda koşup çâre arardım
Sahrâları deryâları azmimle tarardım*

*Mahbesleri zindânları gülşen buluyordum
Tek milletimin feyzine meftûn oluyordum*

*İkbâle erişsin diye idbâra dayandım
Mes'ûd edeyim fikri ile mihnete kandım*

*Göçtümse de uçtumsa da her sâhada mutlak
Pervâzına dar geldi hazîn rûhumun âfâk*

*Ağlarsam eğer ağlar idim yurdum için hep
Evrâd-ı lisânım idi hep medrese mekteb*

*Rûhumda eserdî deli tayfûnları azmin
Kalbimde yanardı koca volkanları cezmin...*

(Rauf, 2023, 18-31)

Edebiyat özü itibariyle izlekseldir” der George Stienner. Bununla kastettiği, her yapıtın mevcut bir literatüre bol miktarda göndermeyi içerdiğidir. Benzer durumları ya da deneyimleri çağırıştırır. (Dominguez, Saussy, Villanueva, 2022: 147) Abdulfettah Rauf’un 1956 yılında yazmış olduğu bu şiirde farklı kültürlerin, dolayısıyla halkların temas kurduğu şehrin yabancılaştığına dair bir izlek görüyoruz. Şair Osmanlı’nın Balkanlarda çekilmesiyle birlikte, 1912 yılından 1956 yılına kadar bu topraklarda kalan Türklerin yaşadıklarını yansıtıyor. Rauf, duygu ve düşüncelerini aktarırken kaybedilen toprakalar, kaybedilmeye yüz tutmuş din, kültür ve vatandan bahsederken adeta feryâd ettiğini şu sözlerinden görebiliyoruz:

*Artık ne vatan var ne de dîn var elimizde
Mızrâbı kırık telleri kopmuş şu rebâbım
Feryâdımı haykırmayacak düştü elimden*

Şiirin genelinde en çok kullanılan ifadeler ‘Yâ Rab’, ‘yurdum’, ‘vatan’, ‘îmân’, ‘artık’ ve ‘hâlâ’ ifadeleridir. Hayatı boyunca vatan, dini kimlik ve kültürün korunması için hayatını veren, hapis yatan biri olarak, vatanın kimlik değiştirmesi, farklı kültürlerle temas sonucu kaybolma tehlikesini gördüğü için, Osmanlısız Üsküp’ün hâline bu şiirde isyan ettiğini görüyoruz:

*Söyletmeyiniz bitti bütün tâkat u tâbım
Âlâmımı almaz hele dîvân u kitâbım*

Toplumsal değişimlere karşı isyan ederken, aynı zamanda yurudunu öksüz bırakan, ardında bırakan Osmanlıya da sitem ettiği bir şiirdir. Yine vatanını konu ettiği bir diğer mersiye

Şehîde-i Şedâ’id-i Üskübüm İçin

*Üskübüme yandım bu acı kaderinde
Yâd eller dolaşırı eski ahalisi yerinde
Güller yerine gözlere batmakta dikenler
Kuş nâmına baykuş ötüyor bahçelerinde.*

*Üsküb o güzel gül ü çimen, meyve diyârı
Kuş cenneti âhenk yuvası dâr-ı mesârı
En tatlı ve hoş nağmelerin zemzeme-zârı
Coşmuş nice bin zevk u safa bâg-ı bahârı*

*Yok sende kabâhat yine her suç bize â’id
Yağmurlu yazın karlı kışın hüznüne şâhid
Hiç annesini bir oğul ağyara verir mi
Verdik bize lâyıık bu mesâ’ib bu şedâ’id*

(Rauf, 2021, 19-21)

Şair 5 Eylül 1959 yılında yazdığı bu şiirinde de Üsküp’ten bahsederken, onu kaybetmenin verdiği acı, yad ellere terk edilen bir şehir daha çok da bir ölüden bahsedermiş gibi bahsettiğini görüyoruz.

Vefâsız Yurda İlânı Nefret

*Ey gurbettede gönlüm vatan garib sen garib
Dağ taş garib burada hep çayır çimen garib
Bahar garib, gül garib, bülbül ü gülşen garib
Güneş garib, ay garib vatan garib ben garib*

*Vatan bende gariptir ben vatanda garibim
Ruhen uzak kalmışım gerçi cismen karibim
Ben içinde o bende zevkini ben sürmedim*

Eller tadını buldu böyle gurbet gömedim

*Kucağında yâd eller buluyorken lezzeti
Yatır benim gönlümde onun hüznü hasreti
Ey dedelerden miras benim vefasız yurdum
Sana artık sevgimin söndüğünü duyurdum
Sen bana yar olmadın ben de senden ırağım
Artık benim değildir bağım, dağım, çerağım.*
(Rauf, 2021, 19-21)

6 Şubat 1960 yılında yazmış olduğu bu şiirle şair, adeta vefâsız olarak adlandırdığı vatanında vazgeçtiğinin manifestosunu yazdığı aşıkardır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada sunulan şiirlerin yazılışlarının kronolojik sırasına ve dönemine baktığımızda, Cumhuriyet dönemi şiir özelliklerinden gurbet teması aynı zamanda didaktik bir türle memleket sevdası yansıtılmıştır. Abdulfettah Rauf'un yazmış olduğu şiirlerinin geneline bakıldığında, Yahya Kemal Beyatlı ve Mehmet Akif Ersoy'dan etkilendiğini görebiliriz. Çalışmamızda şairin incelediğimiz üç şiirinde Yahya Kemal Beyatlı nağmeleri daha net bir şekilde yansıtılmıştır. Özellikle de *Kaybolan Şehir* şiirinin Abdulfettah Rauf için büyük bir önem taşıdığını mısralarında görebiliriz.

Yurdumda Ben ve Bende Yurdum şiiri ile *Vefâsız Yurda İlânı Nefret* şiirlerinin *Kaybolan Şehir* şiiriyle hayali bir hasbihal ettiği aşıkardır.

Yahya Kemal Beyatlı Üsküp'e duyduğu özlemi

*Ben girmeden hayatı şafaklandırın çağa,
Bir sonbaharda annemi gömdük o toprağa.
Vaktiyle öz vatanda bizimken, bugün niçin
Üsküp bizim değil? Bunu duydum için için.*

mısralarıyla dile getirirken, kendini terkedilmiş hissedenden Rauf ise Yahya Kemal'e sitem edercesine:

*Duydun mu bu feryâdı ki titretmede arşı
Ey annesinin bunca hazîn âhına karşı
Bîgâne kalan kalbi ölü **duygusuz evlâd**
Bir lahza durup dinle ne hicrânlı bu feryâd
Vallâh itâb etmededir gökteki ecdâd
La'net okuyup ağılıyor **âtûdeki ahfâd***

Sözleriyle içinde feryad eden duyguları dışa vurur. Çünkü, insanın kendisini, dünyanın bilinmeyen bir köşesinde kaybolmuş, çaresiz halde bulması, söylediklerini, nereden geldiğini kimsenin anlamaması gerçekten de zor bir durumdur. (Said, 2016: 35) Şiirinde Yahya Kemal'i evini terkettiği içinü annesine sırtını döndüğü için duygusuz evlat olarak bahseder. Şiirlerin br çoğunda Üsküp'ten bahsederken Göçüp gitmiş asıl sâhibleri **issız kalan yurdum** diye hitap eder.

Her ne kadar Yahya Kemal arkasını dönüp gittiği Üsküple ilgili şiirin devamında

*Kalbimde bir hayali kalıp kaybolan şehir,
Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir,
Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene,
Biz sende olmasak bile sen bizdesin gene...*

Üsküp'e hayali bir şehir olarak hitap etse de, Abdulfettah Rauf şiirinin devamında Üsküp'ü öksüz bırakan vatndan vazgeçtiğini, sevgisinin söndüğünü duyurur.

*Kucağında yâd eller buluyorken lezzeti
Yatır benim gönlümde onun hüznü hasreti
Ey dedelerden miras benim vefasız yurdum*

Sana artık sevgimin söndüğünü duyurdum

*Sen bana yar olmadın ben de senden ırağım
Artık benim değildir bağım, dağım, چراğım.*

Şair bununla kalmayıp şiirin devamında *Sen öz vatanından kaçyorsun a kepâze Davran diril artık biraz ey cânlı cenâze* sözleriyle, Yahya Kemal Beyatlı'nın *öz vatan bizimken bugün Üsküp niçin biz değil bunu duydum için için* haykırdığı duygularına cevap vermiştir.

Şehide-i Şedâ'id-i Üskübüm İçin şiirinde şair bize Yahya Keaml'in *Süleymaniyede Bir Bayram Sabahı* şiirinin devamını Üsküp için yansıtmıştır.

5. SONUÇ

Balkanlarda gelişen Türk Edebiyatında belli dönemlerde, siyasi nedenlerden dolayı anavatanla olan kopukluk, edebiyatın gelişmesinin önünü kesmiştir. Böyle bir dönemde yaşayan, yargılanan, edebi eserleri gizli gizli yazan, kimilerini de yakan Abdulfettah Rauf, Kuzey Makedonya Türk Edebiyatı'nın gelişiminde önemli rol oynamıştır. Şairin şiirleri son birkaç yıldır okuruyla buluşturulmuştur, daha önceleri günyüzüne çıkmamış olan şiirlerinin bazılarına ulaşılabilmektedir.

Raufun edebi dünyasında Yahya Kemal Beyatlı'nın önemli bir yeri vardır. Şiirinde kullandığı üslup Yahya Kemal'in üslubuyla çok yakındır. Beyatlı Üsküp'e olan hasretini büyük bir özlemle anlatırken, Rauf da hiç tanımadığı Beyatlıya aynı sözlerle sitemini ifade ettiğini söyleyebiliriz. Şairin yayınlanan şiirlerinin birçoğunda Osmanlıya, Türk Devletine özlem dolu sitem ettiğini, kızgınlığını ifade ettiğini görebiliriz. Bu toprakların öksüz kalması, başka kültürün himayesine girmiş olması onu çok kızdırdığını vurgulamamız gerekiyor, çünkü artık din, dil ve kültür elden gitmektedir.

*Vatan bende gariptir ben vatanda garibim
Ruhen uzak kalmışım gerçi cismen karibim
Ben içinde o bende zevkini ben sürmedim
Eller tadını buldu böyle gurbet gömedim*

KYNAKÇA

- Beyatlı, Y. K. (2017) *Edebiyata Dair*, İstanbul: Dergâh Yayınları
Dominguez C., Saussy H., Villanueva D. (2022) *Karşılaştırmalı Edebiyata Giriş – Yeni Eğilimler ve Uygulamalar*, (Çev. Aytek Sever), Ankara: Doğu Batı yayınları.
Kaya, F. (2008) *Makedonya Türklerinden İz Bırakanlar, Üsküp: Divan Yayınları*
Karakuş, E. (2023) *Abdulfettah Raufun Şiirine Dâir*, Balkan Türk Edebiyatı (editör Sibel üst Erdem, Seyhan Murtezan İbrahimi), Üsküp: Uluslararası Balkan Üniversitesi yayınları.
Okay, O. M. (2021) *Poetika Dersleri*, İstanbul: Dergâh Yayınları
Rauf, A. (2023) *Ey Yurdum – Klasikler*, Üsküp: İDEFE Yayınları
Rauf, A. (2021) *Yine Vatan İçin*, Üsküp: İDEFE Yayınları
Said, E. (2016) *Kış Ruhı*, İstanbul: Metis yayınları.
İbrahimi, S. M. (2023) *Yücel teşkilatı Kültür ve Edebiyata Katkıları*, Balkan Türk Edebiyatı (editör Sibel üst Erdem, Seyhan Murtezan İbrahimi), Üsküp: Uluslararası Balkan Üniversitesi yayınları.
Işık, A. K. (2019) *Mustafa Kutlu'nun Hikayesinde Kentli İnsan Olmak*, İstanbul: Dergah yayınları